

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer: Z - Z/19/039740

Documentnummer: 174062_1

Datum: dinsdag 3 maart 2020

Onderwerp: Regionaal uitvoeringsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Den Haag 2020 en verder

Bijlage(n): Bijlage 1: Regionaal uitvoeringsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Den Haag 2020 en verder

Bijlage 2: Toelichting Regionaal uitvoeringsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Geachte Raad,

De taken op het gebied van Beschermd Wonen (BW) die op dit moment worden uitgevoerd door centrumgemeente Den Haag worden per 1 januari 2022 gedecentraliseerd naar de regiogemeenten. Vanaf dat moment is Wassenaar zelf verantwoordelijk voor nieuwe cliënten die ondersteuning en zorg in de vorm van Beschermd Wonen nodig hebben. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015. Met deze brief en de bijbehorende toelichting wordt de raad geïnformeerd over de te zetten stappen zoals vastgelegd in het bijgaande Regionaal uitvoeringsplan.

Beschermd Wonen

Beschermd Wonen is een regeling voor volwassenen met psychische en/of psychosociale problematiek, die tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen, ook niet met hulp van bijvoorbeeld een mantelzorger of met begeleiding van een hulpverlener. Een Beschermd Wonen voorziening biedt een veilige en beschermde woonomgeving en begeleidt de bewoners in hun zelfredzaamheid, zodat zij mee kunnen blijven doen in de samenleving of op termijn weer zelfstandig kunnen wonen. Uit de wachtlijst voor Beschermd Wonen blijkt dat er momenteel met name instroom is van mensen met autisme en zwaardere ggz problematiek. Meer dan een derde van deze instromers valt in de leeftijdscategorie 17,5-27 jaar.

Om de ondersteuning in de vorm van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang goed uit te voeren hebben de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer Rijswijk en Wassenaar samenwerkingsafspraken vastgelegd in een convenant. Den Haag is daarin als centrumgemeente voor de zorgregio verantwoordelijk voor cliënten Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang en ontvangt de daarbij behorende financiële middelen. Dit convenant liep op 31 december 2019 af. Om de regionale samenwerking en continuïteit van ondersteuning voor de cliënten te borgen is het convenant verlengd voor de periode 2020-2021.

Doordecentralisatie

In de in 2017 vastgestelde regionale beleidsvisie "Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang" 2018-2020 hebben de gemeenten afgesproken in ieder geval tot 2020 samen te werken aan de doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

Bij het opstellen van de beleidsvisie was het uitgangspunt dat in 2020 de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang zou worden door-gedecentraliseerd van de

centrumgemeenten naar de individuele gemeenten. Inmiddels is door het rijk besloten dat de doordecentralisatie van Beschermd Wonen pas plaats zal vinden per 2022 en Maatschappelijke Opvang, mede afhankelijk van de ervaringen met Beschermd Wonen, mogelijk in 2026.¹

De aanleiding voor de doordecentralisatie zijn de aanbevelingen van de commissie Toekomst Beschermd Wonen onder voorzitterschap van Erik Dannenberg. De commissie kwam met een advies om mensen die beschermd wonen zoveel mogelijk in hun eigen omgeving te begeleiden en ondersteunen in plaats van opname in een instelling. Een belangrijk onderdeel van het advies is de ontwikkeling van een nieuw verdeelmodel van de financiële middelen waardoor alle gemeenten de middelen hebben om een lokaal aanbod Beschermd Wonen te realiseren.

De doordecentralisatie betekent dat de gemeente Wassenaar vanaf 2022 zelf verantwoordelijk is voor de toeleiding, zorg en huisvesting van nieuwe cliënten Beschermd Wonen en de daarbij behorende middelen op basis van een nieuw objectief verdeelmodel ontvangt. De centrumgemeente, Den Haag, blijft verantwoordelijk voor de bestaande cliënten. In 10 jaar tijd wordt de verdeling geleidelijk omgezet naar de verdeling op basis van een nieuw objectief verdeelmodel. De verwachting is dat er in de meicirculaire 2020 meer duidelijkheid komt over de middelen die Wassenaar voor deze taak krijgt vanaf 2022.

Toekomstige stappen

De afgelopen periode is er gewerkt aan het Regionaal Uitvoeringsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Den Haag 2020 en verder. Met dit uitvoeringsplan spreken de gemeenten uit om ook de komende jaren samen te blijven werken richting de doordecentralisatie van Beschermd Wonen. Het plan geeft inzicht in hoe er wordt samengewerkt tussen de gemeenten in de regio, wat er de afgelopen periode is gebeurd, wat de huidige stand van zaken is en welke activiteiten er in de komende periode lokaal en regionaal uitgevoerd dienen te worden om als gemeenten voorbereid te zijn op de decentralisatie. Deze activiteiten zijn:

- Afspraken over de toegang tot BW
- Verkrijgen van verder inzicht in de doelgroep BW
- Verkrijgen van inzicht in het lokale aanbod in relatie tot het regionale aanbod
- Verkrijgen van inzicht in het aanbod met betrekking tot de wooncomponent
- Inzicht krijgen in de financiële effecten van de doordecentralisatie
- Komen tot afspraken met zorgaanbieders
- Komen tot afspraken met woningcorporaties
- Komen tot het formuleren van de wijze van inkopen
- Hoe de samenwerking tussen gemeenten verder in te vullen

De uitkomsten van bovenstaande activiteiten geven inzicht in de effecten van de doordecentralisatie. Op basis van deze inzichten dienen keuzes gemaakt te worden over de wijze waarop regionaal en lokaal wordt omgegaan met de situatie van Beschermd Wonen vanaf 2022. Daarbij is het uitgangspunt dat gemeenten lokaal in zetten op preventie zodat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen (blijven) wonen. Om dit te realiseren worden indien nodig extra nieuwe lokale voorzieningen gecreëerd, dan wel bestaande voorzieningen uitgebreid voor de doelgroep. De gemeente Wassenaar dient daarbij keuzes te maken over welk zorgaanbod er lokaal aangeboden kan worden en welke woonvormen daarvoor gecreëerd moeten worden. Omdat het in Wassenaar om een klein aantal mensen gaat, willen we hierin regionaal blijven samenwerken. Regionaal moeten ook afspraken gemaakt worden over onder andere de financiering van bestaande regionale voorzieningen.

Informatievoorziening en besluitvorming raad

Conform het Regionaal uitvoeringsplan worden de bovenstaande inzichten en afspraken uiterlijk Q4 van dit jaar in de vorm van een nieuwe Regionale Beleidsvisie aan alle raden in de regio ter besluitvorming aangeboden. Voor die tijd wordt de raad geïnformeerd over eventuele relevante ontwikkelingen op het gebied van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

¹ Ledenbrief VNG 'Door-decentralisatie en nieuw verdeelmodel MO, BW en BG' van 17 juli 2019

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. H.I.P. Oppatja,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

**Regionaal uitvoeringsplan
Beschermd Wonen
en
Maatschappelijke Opvang
Regio Den Haag
2020 en verder**

Datum: 11 december 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
1.1 <i>Continuïteit</i>	4
1.2 <i>De zelfstandige rol van Zoetermeer</i>	4
1.3 <i>Wat is er de afgelopen periode gebeurd</i>	5
1.4 <i>Leeswijzer</i>	6
2. Visie	7
2.1 <i>Lokaal</i>	8
2.1.1 <i>Preventie</i>	8
2.1.2 <i>Lokale toegang</i>	8
2.1.3 <i>Lokale voorzieningen/voorliggende voorzieningen</i>	9
2.1.4 <i>Beschikbaarheid van woningen</i>	9
2.2 <i>Regionaal</i>	9
2.2.1 <i>Kennisuitwisseling</i>	10
2.2.2 <i>Toeleiding tot een passende voorziening en wachtlijstbeheer</i>	10
2.2.3 <i>Regionale voorzieningen</i>	10
2.2.4 <i>Afstemming met andere regio's</i>	10
3. Aantallen en financiën	11
3.1 <i>De aantallen</i>	11
3.1.1 <i>Maatschappelijke Opvang</i>	12
3.1.2 <i>Beschermd Wonen</i>	14
3.2 <i>De financiën</i>	15
3.2.1 <i>Maatschappelijke Opvang</i>	15
3.2.3 <i>Beschermd Wonen</i>	15
3.3 <i>Verdeling van de middelen</i>	16
3.4 <i>Financiële risico's</i>	16
3.4.1 <i>Bestaande cliënten</i>	16
3.4.2 <i>Nieuwe cliënten</i>	16
3.4.3 <i>Verschuiving van intramuraal naar een vorm van zelfstandig wonen</i>	16
3.4.4 <i>Effecten op andere regelingen</i>	17

4. De wijze van samenwerking.....	18
4.1 <i>De samenwerking tussen gemeenten.....</i>	18
4.2 <i>Vertegenwoordiging vanuit de regio in diverse overleggen</i>	18
4.3 <i>Samenwerking met relevante actoren.....</i>	18
4.3.1 <i>Cliënten en/of hun vertegenwoordigers.....</i>	19
4.3.2 <i>Zorgaanbieders en woningcorporaties</i>	19
4.3.3 <i>Zorgverzekeraars/Zorgkantoren en aanpalende beleidsterreinen</i>	19
5. Activiteiten.....	20
5.1 <i>De positie van Maatschappelijke Opvang in de regio.....</i>	20
5.2 <i>Afspraken over de toegang.....</i>	20
5.3 <i>Verkrijgen van inzicht in de doelgroep BW.....</i>	20
5.4 <i>Verkrijgen van inzicht in het lokale aanbod in relatie tot het regionale aanbod</i>	21
5.5 <i>Verkrijgen van inzicht in het aanbod met betrekking tot de wooncomponent</i>	21
5.6 <i>Komen tot afspraken met woningcorporaties.....</i>	22
5.7 <i>Komen tot afspraken met aanbieders</i>	23
5.8 <i>Financiële effecten.....</i>	23
5.9 <i>Komen tot het formuleren van de wijze van inkopen</i>	24
5.10 <i>Hoe de samenwerking tussen gemeenten verder in te vullen.....</i>	24

1. Inleiding

In oktober 2017 hebben de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Wassenaar en Zoetermeer een regionale beleidsvisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2018-2020 opgesteld. Bij het opstellen van deze visie was het uitgangspunt dat in 2020 de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang (MO) zou worden door-gedecentraliseerd naar de individuele gemeenten.

In de afgelopen periode is door het Rijk besloten dat de door-decentralisatie van BW plaatsvindt per 2022 en MO, mede afhankelijk van de ervaringen met BW, mogelijk in 2026.¹

Dit geeft gemeenten de tijd om in de komende periode een aantal zaken verder uit werken én ook te kijken naar verdere innovatie van BW en MO. In voorliggend uitvoeringsplan wordt ingegaan op de huidige stand van zaken, de doelstellingen en de acties die nodig zijn om als gemeenten klaar te zijn voor de door-decentralisatie van BW in 2022.

1.1 Continuïteit

Gezien het belang van de continuïteit van het ondersteuningsaanbod en de rechten van cliënten moet er een zorgvuldige overgang gecreëerd worden van de huidige naar de toekomstige situatie.

Wat betreft het overgangsrecht² van cliënten met een bestaande indicatie voor BW wordt er vanuit gegaan dat cliënten dezelfde rechten blijven houden zolang hun indicatie geldig is. Vanaf 2022 zullen nieuwe cliënten³ instromen in de nieuwe situatie welke door de gemeenten zal worden vastgelegd in de lokale Wmo-verordening en bestaande cliënten zullen bij herindicatie overgaan naar de nieuwe situatie.

1.2 De zelfstandige rol van Zoetermeer

Gemeenten krijgen in de gelegenheid om een nieuwe regio BW-MO te vormen, mede naar aanleiding van het advies van het Expertiseteam BW-MO. Zoetermeer heeft bij de VNG aangegeven interesse te hebben om een eigen regio BW-MO te zijn. Deze wens is ook bij de gemeenten in de Haagse regio bekend. Inmiddels is informatie ontvangen van BZK over de nadelige financiële consequenties met betrekking tot MO voor de nieuwe én de oude BW-MO regio's. Een mogelijke oplossingsrichting voor de nadelige financiële verdeling vraagt een landelijk bestuurlijke beslissing en nadere uitwerking door

¹ Ledenbrief VNG 'Door-decentralisatie en nieuw verdeelmodel MO, BW en BG' van 17 juli 2019

² N.B. Hiermee wordt niet bedoeld het bestaande overgangsrecht vanuit de AWBZ maar het (nieuwe) overgangsrecht dat gaat gelden bij de door-decentralisatie BW.

³ Een nieuwe cliënt is een inwoner die (a) het afgelopen jaar (365 dagen teruggerekend vanaf de datum dat de cliënt zich meldt) geen aanvraag heeft gedaan en in deze zelfde periode (?) geen gebruik heeft gemaakt van een (b) BW-voorziening in de regio waar hij/zij zich bij deze aanmelding (?) meldt.

BZK en de betrokken regio's. Zolang er geen duidelijkheid is over de condities waaronder nieuwe regio's kunnen opereren, kiest Zoetermeer ervoor twee sporen te bewandelen:

- Samenwerken binnen de huidige regionale samenwerking, waarin ruimte geboden wordt voor een (meer) zelfstandige positie van Zoetermeer
- En gelijktijdig met de VNG, BZK en de Haagse regio onderzoeken onder welke (financiële) voorwaarden Zoetermeer een volledig zelfstandige positie kan vervullen.

1.3 Wat is er de afgelopen periode gebeurd

In de regiovisie 2018-2020 zijn voor de verschillende thema's acties benoemd. Nu de door-decentralisatie BW uitgesteld is naar 2022, is besloten om een deel van de acties verder uit te werken in de activiteiten voor de komende periode. Deze acties zijn opgenomen in hoofdstuk 5.

De volgende zaken zijn in de afgelopen periode gerealiseerd:

- De toegang voor beschermd wonen is overgenomen van de aanbieders en ligt bij gemeente Den Haag, de lokale consulent sluit aan bij beoordelingsgesprek voor de borging van een integrale beoordeling. In het toegangsproces beschermd wonen hebben we de mogelijkheid van het verkrijgen van een indicatie voor begeleiding in plaats van een intramurale indicatie ingebouwd;
- In 2018 is de externe dagbesteding voor cliënten beschermd wonen in Den Haag opgenomen in het bestaande maatwerkarrangement (MWA). Hierdoor is er een beter inzicht in de daadwerkelijk ondersteuningsbehoefte van de cliënt. Per 2020 wordt de begeleiding en dagbesteding voor cliënten van beschermd wonen voor de hele regio opgenomen in een integraal ondersteuningsmodel (MWA 2020);
- Het regionale budget voor (O)GGZ is in 2018 overgeheveld van Den Haag naar alle regiogemeenten. Hiermee kunnen alle regiogemeenten de bemoeizorg vormgeven op een manier die past bij de lokale behoefte;
- Het aanpakken van de wachtlijsten, waaronder het vormgeven van wachtlijstbeheer en het zover als mogelijk afbouwen van de wachtlijsten is verder vormgegeven en wordt vanaf april 2019 uitgevoerd door de gemeente Den Haag;
- De vormgeving van het cliëntenbelang is voortgezet, waarbij er structureel overleg is met vertegenwoordigers van de cliënten van de verschillende aanbieders BW. De regionale cliëntenklankbordgroep behoudt zijn regionale functie naast Den Haag is ook Leidschendam-Voorburg aangesloten;
- De samenwerking in de regio is geïntensiveerd;
- Er is een eerste inventarisatie gedaan naar waar cliënten BW en MO vandaan komen (instroomanalyse) en er staat een vervolganalyse gepland om te onderzoeken waar zij gaan wonen (bij familie, in de herkomstgemeente etc.) bij uitstroom (uitstroomanalyse);
- Met de woningcorporaties zijn nieuwe convenantafspraken gemaakt en er wordt samengewerkt met de regionale Bestuurlijke Tafel Wonen om te komen tot afspraken met woningcorporaties.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstukken 2 t/m 4 gaan in op de verschillende onderdelen van de door-decentralisatie BW en de daarbij behorende regionale doelstellingen. Hoofdstuk 5 gaat in op de activiteiten die in de komende periode plaatsvinden om beter inzicht te krijgen in de verschillende effecten van de door-decentralisatie van BW, en eventueel MO, om zo te kunnen bepalen wat nodig is om de benoemde doelstellingen te realiseren en/of de effecten ervan inzichtelijk te maken.

2. Visie

In 2015 heeft de commissie Toekomst Beschermd Wonen onder voorzitterschap van Erik Dannenberg op verzoek van de VNG een advies uitgebracht over de toekomst van Beschermd Wonen. Dit advies is door het Rijk overgenomen en heeft als uitgangspunt dat mensen 'zelfstandig wonen, tenzij

waarbij het aanbod aan mensen in de toekomst veel meer zal bestaan uit 'van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis'.

Deze in het rapport genoemde uitgangspunten en adviezen zijn nog steeds de pijlers van de visie van de gemeenten.

In de hiervoor genoemde regionale beleidsvisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2018-2020 is de volgende visie in het kader van BW en MO beschreven:

Visie: zelfstandig wonen, tenzij...!

Eind 2015 is door de commissie Toekomst Beschermd Wonen advies uitgebracht wat betreft de toekomst van Beschermd Wonen in relatie tot de Maatschappelijke Opvang en andere gemeentelijke taken. De commissie maakt sociale inclusie van cliënten tot uitgangspunt én opgave voor de toekomst: cliënten maken zoveel mogelijk deel uit van het gewone maatschappelijke verkeer. Meer dan nu dient Beschermd Wonen gericht te zijn op herstel en maatschappelijke participatie. Dit geldt ook voor de Maatschappelijke Opvang. 'Zelfstandig wonen, tenzij...' is het uitgangspunt. Door de bestuurders van de regiogemeenten zijn hierbij de volgende randvoorwaarden benoemd:

- Borgen van continuïteit van ondersteuning. Cliënt mag niet lijden onder systeemaanpassingen;
- Ondersteuning moet zoveel mogelijk op de eigen woonplek beschikbaar zijn;
- Lokaal waar het kan regionaal waar het moet.

De bestuurders van de gemeenten in de MO-regio Den Haag zien de doorontwikkeling van Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang als een gezamenlijke uitdaging.

Op basis van vernieuwde inzichten is de visie als volgt geconcretiseerd:

De gemeenten gaan zelfstandig en gezamenlijk invulling geven aan de doelstelling dat mensen zoveel mogelijk deel uit maken van het gewone maatschappelijke verkeer op basis van een integrale benadering van wonen, sociaal netwerk en arbeid, de zg. levensbrede benadering. Hierbij wordt primair ingezet op preventie en een ondersteuningsaanbod dat, wanneer nodig, dichtbij aanwezig is.

Het te ontwikkelen beleid wordt gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Versterken van zelfmanagement, ervaringsdeskundigheid en informeel netwerk;
- Garanderen van langdurige begeleiding met flexibele intensiteit;
- Een breed arsenaal aan woonvarianten;
- Beschikbare en betaalbare wooneenheden;
- Laagdrempelige toegang tot ondersteuning;

- Duurzaam samenwerken tussen gemeenten, aanbieders en zorgverzekeraars/zorgkantoren om de kwaliteit en vraaggerichtheid van ondersteuning te borgen;
- Administratieve lasten zoveel mogelijk beperken.
- Zorgen voor een goede ketensamenwerking tussen de relevante partijen:
 - Cliënten
 - Gemeenten
 - Zorgaanbieders
 - Woningcorporaties

2.1 Lokaal

Vanaf de start van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is het doel om in te zetten op preventie en ondersteuning in de eigen omgeving (via mantelzorg, vrijwilligersinzet of professionals) om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen en/of op een zo volwaardig mogelijke manier deel te kunnen nemen aan de samenleving.

Gemeenten willen dan ook inzetten op preventie en zoveel mogelijk werken met zg. 'voorliggende voorzieningen'. Deze voorzieningen zijn vrij toegankelijk en laagdrempelig voor iedereen beschikbaar zonder dat hiervoor een indicatie.

Doelstelling

Gemeenten zetten in op preventie, zodat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen (blijven) wonen. Om dit te realiseren worden lokale voorzieningen gecreëerd, dan wel uitgebreid voor de doelgroep BW/MO.

Gemeenten geven lokaal invulling aan de toegang tot voorzieningen in het kader van BW en MO. Hierbij wordt gekeken naar de levensbrede ondersteuningsstructuur.

Tevens worden concrete afspraken gemaakt met woningcorporaties over de beschikbaarheid van woningen op lokaal en regionaal niveau.

2.1.1 Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. Gemeenten willen nog meer preventief gaan werken dan nu al het geval is. Dit willen zij realiseren door afstemming te zoeken met de relevante actoren⁴ in de wijken. Door in te zetten op preventie kan voorkomen worden dat zwaardere ondersteuning nodig is en wanneer nodig kan er sneller door verwezen worden naar een passende (voorliggende) voorzieningen.

2.1.2 Lokale toegang

In de Wmo is de landelijke toegang tot Beschermd Wonen (en de maatschappelijke opvang) vastgelegd.⁵ Dit blijft ook voor de toekomst het kader waarop de toegang tot BW lokaal wordt bepaald.

⁴ Huisartsen, GGZ wijkteams, scholen, sociaal cultureel werk, enz.

⁵ Vanwege de door-decentralisatie kunnen er vanaf 2022 andere landelijk afspraken gaan gelden als het gaat om de landelijke toegang. De regiogemeente bereiden zich hier gezamenlijk op voor.

Bij de toegang wordt gekeken naar de volledige ondersteuningsbehoefte in relatie tot een passend aanbod.

2.1.3 Lokale voorzieningen/voorzieningen

Het uitgangspunt is dat mensen zelfstandig (blijven) wonen. Dit kan in een eigen woning zijn, maar ook in een andere woonvorm waarbij zelfstandig wonen, al dan niet met (zware) ondersteuning, het uitgangspunt is. Pas wanneer dit onmogelijk is, worden mensen toegeleid naar een passende intramurale voorziening. Hierbij is het principe dat een intramurale voorziening in het kader van BW tijdelijk is met als doel de persoon te ondersteunen bij het weer zo zelfstandig mogelijk deel te nemen aan de maatschappij.⁶

Door het creëren van voorliggende voorzieningen ontstaat een netwerk rondom inwoners (en ook eventuele mantelzorgers) waar men opgevangen wordt in de eigen wijk. Zo is vroeg-signalering mogelijk en krijgt iemand tijdig de juiste ondersteuning aangeboden.

Hierdoor wordt de aanspraak op maatwerkvoorzieningen in het kader van BW kleiner en kunnen cliënten ook weer sneller worden afgeschaald.

Voorliggende voorzieningen zijn divers, voorbeeld hiervan zijn:

- Netwerk van (ervaringsdeskundige) vrijwilligers waar men terecht kan voor ondersteuningsvragen;
- Wijkcentra/ontmoetingsplekken/inloopvoorzieningen.

2.1.4 Beschikbaarheid van woningen

Belangrijk aandachtspunt is de beschikbaarheid van geschikte woningen tegen een betaalbare huur. Gemeenten geven hier lokaal invulling aan, maar gezien de regionale samenwerking en de spreiding van intramurale voorzieningen over de regio, maken gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties op regionaal niveau afspraken over de beschikbaarheid van diverse vormen van zelfstandig wonen.

2.2 Regionaal

De gemeenten gaan op regionaal niveau samenwerken als het gaat om:

- Kennisuitwisseling
- Toeleiding naar een passende voorziening
- Wachtlijst(aanpak)
- Regionale voorzieningen
- Afstemming met andere regio's

⁶ Bij de inwerkingtreding van de grondslag psychische stoornis binnen de Wlz per 2021 zal een deel van de doelgroep overgaan naar de Wlz, dit betreft een groep cliënten die langdurig aanspraak maken op intramurale ondersteuning met 24 uur toezicht en begeleiding.

Doelstelling

Gemeenten borgen de benodigde kennis en kunde en de uitwisseling hiervan. Zij maken afspraken over de wijze van toeleiding naar regionale voorzieningen, wachtlijstbeheer van de regionale voorzieningen en de invulling van deze regionale voorzieningen.

In het kader van de toeleiding en het aanbod worden afspraken gemaakt met (omliggende) regio's.

2.2.1 Kennisuitwisseling

De problematiek van de doelgroep BW is zeer divers. De kennis die nodig is om te komen tot een juiste formulering van de behoefte vereist dan ook vaak (zeer) specifieke kennis. Gemeenten gaan gezamenlijk na op welke wijze zij hier invulling aan kunnen geven.

2.2.2 Toeleiding tot een passende voorziening en wachtlijstbeheer

Gemeenten maken afspraken over de wijze waarop cliënten toegeleid worden naar een passende regionale voorziening en het beheer van de wachtlijst.

2.2.3 Regionale voorzieningen

Onderstaande criteria worden gehanteerd om te bepalen of een regionale voorziening noodzakelijk is:

- Op basis van de soort begeleiding: het gaat om voorzieningen voor een specifieke categorie cliënten, die vanwege hun problematiek vragen om een specialistische vorm van ondersteuning;
- Op basis van facilitaire randvoorwaarden: het betreft instellingen waar om ondersteuningsinhoudelijke redenen bijzondere randvoorwaarden noodzakelijk zijn voor huisvesting of specifieke behuizing noodzakelijk is, waarvoor aanzienlijke investeringen gedaan moeten worden.

Wanneer er toch voor gekozen zou worden om dergelijke voorzieningen niet regionaal in te vullen kan het zijn dat de schaalgrootte te klein is en zullen de kosten niet meer in verhouding staan tot de omvang van de populatie.

Naast de regionale voorzieningen zijn er een 5-tal landelijke voorzieningen benoemd voor specifieke doelgroepen. Dergelijke voorzieningen zullen niet lokaal of regionaal worden ingevuld⁷.

2.2.4 Afstemming met andere regio's

Zowel op het gebied van wonen, het aanbod in het kader van MO en BW en aanpalende beleidsterreinen wordt afgestemd met (omliggende) regio's.

⁷ In Zoetermeer is een dergelijke voorziening gevestigd. Dit zal effect hebben op de middelen welke in de regio beschikbaar gesteld worden. Wat dit effect is zal pas duidelijk worden als er vanuit het rijk een keuze gemaakt is voor de wijze waarop deze landelijke voorzieningen worden gefinancierd.

3. Aantallen en financiën

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de cijfers (aantallen cliënten, wachtlijst kenmerk doelgroep) en de bijbehorende financiële aspecten.

Momenteel voert gemeente Den Haag Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang uit voor de regio en ontvangt, als centrumgemeente, de middelen voor BW en MO. Vanaf 2022 ontvangt Den Haag de historische middelen en elke gemeente, inclusief Den Haag, afzonderlijk de middelen voor nieuwe cliënten⁸ gebaseerd op het objectieve verdeelmodel dat momenteel wordt ontwikkelt door het rijk. In 10 jaar tijd zal de verdeling van de middelen geleidelijk worden omgeklapt naar de verdeling op basis van het objectieve verdeelmodel.

Doelstelling

Gemeenten maken, zodra helder is wat de financiële kaders zijn, afspraken met elkaar over de verdeling en inzet van middelen als het gaat om regionale voorzieningen BW. Hierbij wordt rekening gehouden met het historische en het objectieve verdeelmodel.

In het convenant tussen de gemeente worden deze afspraken geborgd. Onderdeel hiervan is hoe omgegaan wordt met de dekking van risico's.

3.1 De aantallen

Tabel 1: Inwoneraantallen per gemeente⁹:

	Aantal inwoners 2019	Percentage van het totaal
Den Haag	537988	66%
Leidschendam-Voorburg	75405	9%
Rijswijk	53486	7%
Wassenaar	26189	3%
Zoetermeer	124947	15%
	818015	100%

Onderstaande paragrafen geven inzicht in de aantallen op regionaal niveau in het kader van MO en BW. Waar mogelijk is een uitsplitsing per gemeente gemaakt.

⁸ Een nieuwe cliënt is een inwoner die (a) het afgelopen jaar (365 dagen teruggerekend vanaf de datum dat de cliënt zich meldt) geen aanvraag heeft gedaan en geen gebruik heeft gemaakt van voor een (b) BW-voorziening in de regio waar hij/zij zich meldt.

⁹ CBS maart 2019

3.1.1 Maatschappelijke Opvang

Tabel 2: Het aantal meldingen

	2015	2016	2017	2018
Wijze aanmelden				
Daklozenloket	2971 (81%)	3345 (86%)	3195 (79%)	3077 (75%)
Aanmelding	637 (17%)	478 (12%)	769 (19%)	970 (24%)
Straatteam	40 (1%)	34 (1%)	51 (1%)	44 (1%)
Veiligheidshuis	40 (1%)	38 (1%)	13 (<1%)	13 (<1%)
Totaal	3688 (100%)	3895 (100%)	4028 (100%)	4103 (100%)

In tabel 2 is het aantal meldingen voor MO weergegeven over de periode 2015 - 2018. In tabel 3 is aangegeven hoeveel nachtopvangpassen er daadwerkelijk verstrekt werden in 2018 op basis van de toetsing van de melding. In tabel 5 is dit inzicht op basis van een schatting gegeven voor 2019.

Tabel 3: Het aantal verstrekte nachtopvangpassen aan unieke cliënten in 2018

Jaartal	Aantal verstrekte nachtopvangpassen aan unieke cliënten
2015	767
2016	997
2017	985
2018	1062
2019 jan t/m april	631

Tabel 4: Verdeling van de herkomst van cliënten met nachtopvangpas in 2018 over de gemeenten in de regio

2018	Den Haag	Zoetermeer	Leidschendam-Voorburg	Rijswijk	Wassenaar	
Totaal	691	187	109	69	6	1062
Percentage van het totaal	65%	18%	10%	6%	1%	100%

Deze percentages zijn redelijk in lijn met de verdeling van inwonersaantallen over de regio (Zie tabel 1). We zien bij met name Zoetermeer en Wassenaar een afwijking, dit zou te maken kunnen hebben met regionale grootstedelijke effecten.

Als we deze percentages extrapoleren naar het geraamde aantal nachtopvangpassen 2019 (1418 nachtopvangpassen), dan komen we op de volgende cliënt aantallen per gemeente (tabel 5).

tabel 5: totaal aantal cliënten op basis van raming 2019, verdeeld op basis van inwonertal per gemeente

gemeente	Aantal nachtopvangpassen (raming 2019)
Den Haag	922
Leidschendam-Voorburg	142
Rijswijk	85
Wassenaar	14
Zoetermeer	255
	1418

Het aantal passen dekt niet de totale behoefte onder de doelgroep dak- en thuislozen waardoor er nog een wachtlijst is voor de nachtopvang van gemiddeld 110 personen (oktober 2019).

Kanttekeningen:

- Het convenant 'landelijke toegang Maatschappelijke Opvang' hanteert als belangrijk criterium, dat een cliënt toegelaten moet worden tot de centrumgemeente 'waar de kans op herstel het grootst is'. Dat kan dus ook een gemeente zijn waar de cliënt zelf nooit gewoond heeft, maar waar de voorwaarden voor herstel het gunstigst zijn, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van een ondersteunend netwerk.
- Er zijn daarnaast hulpbehoevende doelgroepen die wel in de gemeente verblijven maar die geen formeel recht op opvang hebben zoals EU-onderdanen.

Tabel 6: Kenmerken van de cliënten op basis van cijfers 2018

Kenmerken doelgroep maatschappelijke opvang	Percentages
Heeft één of meer lichamelijke aandoeningen	80%
Heeft psychische problemen:	87%
- Hiervan behoort 66% tot de EPA-groep	
- Van deze 66% is 59% niet in zorg	
Heeft aanwijzingen voor verslaving aan alcohol of drugs	53%
Is al eerder dakloos en weer teruggevallen	69%
Heeft aan zelfdoding gedacht	9%

Tabel 7: Het aantal aanvragen van gezinnen

Jaartal	Aantal gezinnen
2015	172
2016	260
2017	220
2018	292
Jan t/m aug 2019	215
2019 verwachting totaal	350

3.1.2 Beschermd Wonen

Tabel 8: Aantal plekken en kosten

Categorie	Aantal aanbieders	Product	Aantal plekken totaal	Aantal locaties	Subsidie 2019 in mln
Kernaanbieders BW	6	Intramurale plekken	1007	93	€ 52,5
Kernaanbieders BW	5	Dagbesteding intramuraal	323		€ 2,9
Kernaanbieders BW	3	Dagbesteding extramuraal regio	56		€ 0,6
Kernaanbieders BW	4	Pakket instelling	29	4	€ 0,9
Sectorvreemde aanbieders	12	Intramurale plekken	72	12	€ 3,4
Sectorvreemde aanbieders	6	Dagbesteding sectorvreemd	46	6	€ 0,2
PGB		Thuiswonend	275		€ 7,0
Totaal			1808		€ 67,5

Deze plekken zijn in 2019 vastgesteld op aantallen zoals opgenomen in de subsidie welke door Den Haag verleend wordt aan de aanbieders.

Tabel 9: Locaties beschermd wonen per aanbieder en per gemeente

	Den Haag	Rijswijk	Zoetermeer	Leidschendam-Voorburg	Totaal
Anton Constandse	55				55
Fonteyenburg	3	2	4	9	18
Kessler Stichting	12				12
Limor	1				1
Parnassia	2				2
Leger des Heils	5				5
Totaal	78	2	4	9	93

3.2 De financiën

3.2.1 Maatschappelijke Opvang

Gebaseerd op het voorlopige verdeelmodel MO van 2017 is het bedrag dat beschikbaar is voor de exploitatie MO € 30 mln (de realisatie van nieuwe en bestaande voorzieningen is daarin niet meegenomen).

Voor wat betreft de inzet van middelen geldt dat flankerende kosten ten behoeve van bijvoorbeeld daklozenuitkeringen hierin niet zijn meegenomen.

Omdat de gemeente Den Haag de middelen MO ontvangt is, om een beeld te kunnen geven per gemeente, een verdeling op basis van inwoneraantal gehanteerd (tabel 10).

Tabel 10: Beschikbare middelen MO gekoppeld aan inwoneraantal

gemeente	Inw aantal	Percentage inwoners	Middelen MO
Den Haag	524882	65,5%	€ 19.650.000
Leidschendam-Voorburg	74604	9,3%	€ 2.790.000
Rijswijk	51027	6,4%	€ 1.920.000
Wassenaar	26055	3,3%	€ 990.000
Zoetermeer	124763	15,5%	€ 4.650.000
Totaal	801331	100%	€ 30.000.000

3.2.3 Beschermd Wonen

Om te komen tot een eerste doorrekening van de kosten per gemeente voor BW is gekeken naar de populatie van de wachtlijst BW. Van hen is over het algemeen bekend wat hun woonplaats is.

Er staan momenteel 263 personen op de wachtlijst BW (peildatum 31-7-2019)¹⁰.

Tabel 11: Woonplaats van de cliënten op de wachtlijst per 31-7-2019

Plaats	Aantal	Percentage
Den Haag	178	68%
Leidschendam-Voorburg	22	8%
Rijswijk	4	2%
Wassenaar	4	2%
Zoetermeer	25	10%
Buiten regio	27	10%
Leeg	3	1%
Totaal	263	100%

Hier valt op, in relatie tot tabel 1 met betrekking tot de inwoneraantallen, dat het aantal mensen wat afkomstig is uit met name de gemeenten Rijswijk (7%) en Zoetermeer (15%) afwijkt. Wat hiervan de oorzaak is zal in de komende periode nader worden onderzocht.

¹⁰ Hieronder vallen ook 23 cliënten die al in een instelling verblijven maar wensen te verhuizen naar een andere instelling/aanbieder.

Tabel 12: De voorliggende problematiek van de cliënten op de wachtlijst

	Autisme	GGZ/EPA	Korsakov	LVB	Verslaving	Leeg	Totaal
Den Haag	34	108	1	1	31	3	178
Leidschendam-Voorburg	5	13	-	1	-	3	22
Rijswijk	2	2	-	-	-	-	4
Wassenaar	3	1	-	-	-	-	4
Zoetermeer	10	13	-	-	2	-	25
Buiten Regio	12	10	-	-	5	-	27
Leeg	1	-	-	-	1	1	2

Daar de huidige financiering van de voorzieningen gebeurd op basis van een subsidie is het zeer lastig om de kosten per cliënt inzichtelijk te maken. Den Haag heeft een nieuwe aanbesteding gedaan waardoor de wijze van financiering gekoppeld is aan de cliënt. In Q1-Q2 van 2020 zal dan ook meer inzicht zijn in de kosten per cliënt en per gemeente.

3.3 Verdeling van de middelen

Zoals eerder is aangegeven worden de middelen gedurende 10 jaar herverdeeld.

Er dient gekeken te worden hoe het bestaande aanbod gefinancierd kan blijven worden zolang dit nodig is om de rechten van de cliënt en de continuïteit van de ondersteuning te waarborgen.

3.4 Financiële risico's

Het is nog onduidelijk of de verdeling van de financiën parallel loopt met de verdeling van bestaande en nieuwe cliënten. Gemeenten spreken daarom af dat zij gezamenlijk optrekken bij de afhandeling van eventuele financiële effecten van de invoering van nieuw beleid in relatie tot bestaande voorzieningen.

3.4.1 Bestaande cliënten

De financiering van bestaande cliënten (per 31-12-2021) blijft op basis van het historische verdeelmodel, de gemeente Den Haag ontvangt hiervoor de middelen. In de meicirculaire 2020 wordt inzichtelijk over welke bedragen het gaat.

3.4.2 Nieuwe cliënten

Vanaf 2022 worden de individuele gemeenten verantwoordelijk voor nieuwe cliënten. In de meicirculaire 2020 wordt aangegeven welke bedragen de individuele gemeenten krijgen op basis van het objectieve verdeelmodel.

3.4.3 Verschuiving van intramuraal naar een vorm van zelfstandig wonen

De doelstelling is dat er in de toekomst meer mensen zelfstandig blijven en gaan wonen. Hoe groot deze groep is, is nog onvoldoende inzichtelijk omdat dit sterk afhangt van de beschikbaarheid van woningen en de juiste ondersteuningsstructuur.

Wanneer deze laatste zaken geborgd zijn kan er een knelpunt ontstaan in de financiering van de intramurale voorzieningen omdat het volume dan wel de benodigde ondersteuning te laag is om een voorziening op een budgettair neutrale wijze te blijven exploiteren.

Uitgangspunt is dat de kosten voor voorzieningen welke door de gemeenten lokaal worden georganiseerd volledig voor rekening van de betreffende gemeente zijn. Als het gaat om regionale voorzieningen hebben de gemeenten een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

3.4.4 Effecten op andere regelingen

Wanneer cliënt meer zelfstandig blijven of gaan wonen kan hij/zij op meer voorzieningen aanspraak maken in de betreffende gemeente.

4. De wijze van samenwerking

4.1 De samenwerking tussen gemeenten

De samenwerking tussen de gemeenten is gebaseerd op gelijkwaardigheid. Besluitvorming over regionale voorzieningen vindt plaats in de colleges dan wel in de raden van de individuele gemeenten.

Momenteel zijn er de volgende structurele overleggen:

- Ambtelijk:
 - Beleidsmatig
 - Uitvoering
- Directie
- Bestuurlijk

Doelstelling

De besluitvorming in het kader van regionale voorzieningen vindt plaats in het bestuurlijk overleg op basis van besluitvorming in de individuele gemeenten. Het kader hierbij is:

- Afspraken convenant
- Inhoudelijke overeenstemming
- Financiële dekking
- Bestuurlijke besluitvorming

4.2 Vertegenwoordiging vanuit de regio in diverse overleggen

In het kader van MO en BW zijn er diverse regionale en landelijke bijeenkomsten. Gemeenten stemmen onderling af wie de regio vertegenwoordigt in verschillende bijeenkomsten.

4.3 Samenwerking met relevante actoren

Naast de gemeenten zijn ook andere partijen direct of indirect gelieerd aan MO en BW.

De directbetrokkene zijn op lokaal en/of regionaal niveau:

- Cliënten en/of hun vertegenwoordigers
- Zorgaanbieders

Indirect gaat het om:

- Aanpalende beleidsterreinen
- Woningbouwcorporaties
- Zorgverzekeraars

Doelstelling

Gemeenten stellen de mening van de cliënt centraal, daarom worden zij vooraf geïnformeerd en/of om advies gevraagd.

Met aanbieders worden concrete afspraken gemaakt over de wijze van samenwerking en betrokkenheid bij de door-decentralisatie van BW.

Met woningcorporaties worden concrete afspraken gemaakt over de beschikbaarheid van diverse vormen van wonen en de daarbij behorende randvoorwaarden op lokaal en regionaal niveau.

Met zorgverzekeraars/zorgkantoren worden afspraken gemaakt over afstemming in het kader van preventie en de overgang tussen verschillende regelingen.

Met aanpalende lokale beleidsterreinen worden afspraken gemaakt om te komen tot een levensbrede benadering van de cliënt.

4.3.1 Cliënten en/of hun vertegenwoordigers

Gemeenten vinden de inspraak van cliënten van groot belang. Dit betekent dat samen met hen afstemming gezocht wordt over de wijze waarop invulling gegeven wordt aan de uitvoering van BW. Hiervoor gebruiken we de bestaande structuren zowel op regionaal als lokaal niveau. Tevens wordt zorggedragen voor de afstemming tussen regionale en lokale gremia.

4.3.2 Zorgaanbieders en woningcorporaties

Zoals al aangegeven is het van belang dat er voldoende geschikte woningen/woonvormen beschikbaar zijn. Zowel met aanbieders als woningcorporaties worden afspraken gemaakt over het aanbod van de benodigde variatie aan begeleiding en woonvormen. Gemeenten zetten zich in om de verbinding tussen de afdelingen Zorg en Wonen te versterken.

4.3.3 Zorgverzekeraars/Zorgkantoren en aanpalende beleidsterreinen

Met zorgverzekeraars/zorgkantoren en aanpalende beleidsterreinen zal afstemming gezocht worden om de overgang tussen regelingen optimaal te laten verlopen en te komen tot een levensbrede benadering van de cliënt.

5. Activiteiten

Onderstaand overzicht geeft activiteiten weer die in 2020 uitgevoerd worden. Per activiteit is aangegeven wat het resultaat dient te zijn van de betreffende activiteit

5.1 De positie van Maatschappelijke Opvang in de regio

Hoewel MO vooralsnog vanuit het rijk niet wordt door gedecentraliseerd, hebben de regiogemeenten de wens om meer inzicht te krijgen in MO en het daarbij behorende aanbod.

Dit dient te leiden tot inzicht in:

- De omvang van de doelgroep per gemeente;
- De behoeften aan aanbod binnen de doelgroep MO;
- Welke financieringsstromen er zijn;
- Hoeverre het wenselijk/mogelijk is om aanbod meer over de regio te verspreiden.

5.2 Afspraken over de toegang

Omdat inwoners – met hun bijbehorende problematiek - kunnen verhuizen, zijn er landelijke afspraken gemaakt over de toegang tot BW en MO voor deze specifiek kwetsbare doelgroep. De verwachting is dat deze afspraken gehandhaafd zullen blijven.

Dit dient te leiden tot inzicht in:

- Hoe omgegaan wordt met (verhuis)bewegingen en wensen van cliënten binnen de regio in relatie tot de lokale en regionale voorzieningen;
- Hoe omgegaan wordt met (verhuis)bewegingen en wensen van cliënten buiten de regio.

5.3 Verkrijgen van inzicht in de doelgroep BW¹¹

De doelgroep in het kader van BW is zeer divers. Het betreft vaak personen met meervoudige problematiek. Er is gekozen om vooralsnog, op basis van het wachtlijstbeheer, de groep als volgt in te delen:

- Mensen met een (actieve) verslaving
- Mensen met Korsakov
- Mensen met een psychiatrische problematiek incl. EPA
- Mensen met autisme
- Mensen met een LVB
- Ouderen met somatische problematiek
- (Jonge) ouder(s) met jonge kinderen

¹¹ Door de toevoeging van de grondslag psychische stoornis aan de Wlz per 2021 zal een deel van de doelgroep over gaan naar de Wlz.

Dit dient te leiden tot inzicht in:

- De omvang van de doelgroep per gemeente;
- Het feit of er meer aandacht nodig voor bepaalde leeftijdscategorieën;
- Hoeverre er inzicht is in de doelgroep medisch noodzakelijk verblijf;
- Wat de behoefte is van de cliënten;
- Welk deel van de cliënten kan zelfstandig wonen en welke ondersteuning is dan nodig.

Hierbij worden ook de resultaten gebruikt van het onderzoek dat de Universiteit van Utrecht uitvoert in de regio naar de ontwikkelingen in het kader van MO en BW. Het onderzoek geeft zowel een kwantitatief als kwalitatief beeld en wordt ook in andere regio's uitgevoerd. Hierdoor kunnen ook vergelijkingen gemaakt worden.

5.4 Verkrijgen van inzicht in het lokale aanbod in relatie tot het regionale aanbod

Elke gemeente maakt het aanbod van lokale voorzieningen inzichtelijk en bekijkt welk aanvullend aanbod mogelijk en wenselijk is, op basis van het gemeentelijke beleid. Daarin weegt mee welke ambities de colleges hebben t.a.v. de doelgroepen. In bijlage 1 zijn de eerste contouren weergegeven van het gemeentelijke beleid.

Dit dient te leiden tot inzicht in:

- Welke voorzieningen/diensten er momenteel zijn in de gemeenten;
- Hoeverre deze voorzieningen/diensten aansluiten op de behoefte van de doelgroep BW en MO;
- Welke voorzieningen/diensten kunnen verder doorontwikkeld worden voor de doelgroep BW en MO;
- Hoe wordt omgegaan met onafhankelijke cliëntenondersteuning;
- Welke wensen gemeenten hebben, in het kader van BW en MO, om in hun eigen gemeente te ontwikkelen;
- Welke andere beleidsvelden nog een rol spelen.

5.5 Verkrijgen van inzicht in het aanbod met betrekking tot de wooncomponent

Het aanbod dient afgestemd te zijn op de behoefte van de doelgroep(en). Uitgangspunt is dat mensen zelfstandig wonen in een voor hen passende woonvorm. Pas als dit niet toereikend is, is plaatsing in een intramuraal voorziening aan de orde.

Hierbij worden de resultaten gebruikt van het onderzoek dat de Universiteit van Utrecht uitvoert in de regio.

Dit dient te leiden tot inzicht in:

- Wat de te hanteren indeling is van het aanbod;
- Welke vormen van zelfstandig wonen er nodig zijn;
- Welke vormen van intramurale zorg er nodig zijn;
- Welke intramurale voorzieningen er lokaal opgezet/behouden kunnen worden i.v.m. het benodigde volume;
- Welke intramurale voorzieningen er regionaal opgezet/behouden moeten worden i.v.m. het benodigde volume;
- Hoe we omgaan met de afname van intramurale zorg in relatie tot de bestaande infrastructuur.

5.6 Komen tot afspraken met woningcorporaties

Zoals eerder is aangegeven is het doel dat mensen zo lang als mogelijk zelfstandig blijven of gaan wonen. Dit betekent dat voldoende woningen en woonvormen beschikbaar dienen te zijn binnen de regio.

Het doel is om binnen de regio te komen tot afspraken tussen gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties over de beschikbaarheid van woningen.

Hierbij zijn de uitgangspunten:

- Gezamenlijke inspanning van de afdelingen Zorg en Wonen
- Een goede spreiding over de regio
- Heldere afspraken over de begeleiding
- Zorgaanbieders zijn geen verhuurders van woonruimten
- Woningcorporaties zijn geen zorgverleners

Dit dient te leiden tot inzicht in:

- Welke concrete behoefte er is per gemeente en in de regio aan de verschillende woonvormen;
- Welke afspraken er nu al zijn;
- Welke afspraken er, samen met de wethouders wonen, gemaakt dienen te worden met de woningcorporaties;
- Welke aanvullende acties nodig zijn als het gaat om het toenemende aantal gezinnen dat een beroep doet op MO;
- Wat de randvoorwaarden zijn vanuit woningcorporaties, aanbieders en gemeenten.

5.7 Komen tot afspraken met aanbieders

Gezien de overgangperiode van 10 jaar moeten er afspraken gemaakt worden met aanbieders BW en MO over het continueren van het bestaande aanbod en de omslag naar het nieuwe aanbod.

Hierbij zijn de uitgangspunten:

- Continuïteit van ondersteuning
- Financieel verantwoord

Dit dient te leiden tot inzicht in

- Welke uitgangspunten we gaan hanteren als het gaat om het overgangsrecht, bv. de looptijd van de beschikking of een vaste periode;
- Hoe we omgaan met het omklappen van intramurale voorzieningen naar vormen van zelfstandig wonen;
- De financiële effecten voor aanbieders.

5.8 Financiële effecten

Een zo betrouwbaar mogelijk inzicht in de financiële effecten kan gegeven worden als:

- Helder is welke middelen vanuit het rijk beschikbaar gesteld worden aan Den Haag voor de bestaande cliënten en voor de individuele gemeenten als het gaat om nieuwe cliënten. Dit wordt in de meicirculaire 2020 inzichtelijk gemaakt;
- Helder is welke middelen uitgenomen worden in het kader van de overheveling naar de Wlz;
- Helder is wat het aanbod kost. Dit kan na het eerste kwartaal 2020 inzichtelijk gemaakt worden op basis van de doorrekening van de nieuwe maatwerkarrangementen die de gemeente Den Haag heeft aanbesteed;
- Helder is welke voorzieningen gemeenten lokaal in gaan vullen. Dit beeld zal er eind 2020 zijn;
- De financiële effecten binnen het kader van de afspraken in het convenant vallen.

Dit dient te leiden tot inzicht in:

- De financiële effecten van het creëren van lokale voorzieningen BW en MO;
- De wijze van financiering van regionale voorzieningen;
- De financiële risico's die er zijn in het kader van de regionale voorzieningen;
- Hoe we omgaan met de financiële risico's in het kader van de regionale voorzieningen;
- Hoe we omgaan met de aansturing van de regionale voorzieningen;
- Eventuele effecten op andere beleidsvelden.

5.9 Komen tot het formuleren van de wijze van inkopen

De regionale voorzieningen worden gezamenlijk ingekocht. Hierbij is het uitgangspunt dat deze voorzieningen verspreid worden over de regio.

Dit dient te leiden tot inzicht in:

- Leerpunten uit de nieuwe wijze van inkoop van de MWA;
- Of het wenselijk en/of mogelijk is om ook lokale voorzieningen gezamenlijk in te kopen;
- Welke vorm van inkoop er wordt gekozen (mede gebaseerd op de type voorziening);
- De te stellen eisen aan het aanbod;
- Hoe we gaan aanbesteden (afzonderlijk of gezamenlijk).

5.10 Hoe de samenwerking tussen gemeenten verder in te vullen

Gemeente willen een aantal zaken samen oppakken:

- Kennisuitwisseling
- Toegang/toeleiding
- Aanpak wachtlijsten
- Afspraken over bestaande voorzieningen gedurende de overgangsfase
- Inkoop regionale voorzieningen
- Wachtlijstbeheer van regionale voorzieningen
- Regionale afspraken met woningbouwcorporaties
-

Bovenstaande zaken worden in de komende periode verder uitgewerkt en vertaald naar bindende afspraken.

Dit dient te leiden tot inzicht in:

- Op welke onderdelen er wordt samengewerkt;
- Hoe de samenwerking wordt vormgegeven;
- Hoe de samenwerking wordt geborgd;
- Hoe we omgaan met de overgangsperiode;
- De financiële uitgangspunten;
- De effecten op de gemeentelijke bedrijfsvoering/uitvoering.

Bijlage 1 Eerste beelden van de wijze van lokale invulling MO en/of BW

Den Haag

Den Haag voert momenteel al BW en MO uit. Wat betreft het lokale beleid willen zij dan ook het huidige beleid voortzetten.

Den Haag onderschrijft:

- Delen van kennis en kunde;
- Spreiding van regionale voorzieningen;
- Afspraken over beschikbaarheid van diverse woonvormen verspreid over de regio zodat er een groter aanbod komt van vormen van zelfstandig wonen en er ook een grotere spreiding van de doelgroep komt over de regio.

Leidschendam-Voorburg

Lokaal:

- De toegang tot BW voorzieningen. Hierbij zal ingezet worden op preventie en het toeleiden naar voorliggende voorzieningen in de gemeente;
- Bestaand aanbod ook openstellen voor deze doelgroep.

Regionaal:

- De huidige voorzieningen in het kader van MO;
- Specifieke voorzieningen waarvoor een bepaald volume nodig is. Voorbeelden hiervan zijn voorzieningen voor mensen met het syndroom van Korsakov, natte voorzieningen, ernstige (multi) problematiek. Dit kan ook in Leidschendam-Voorburg in het kader van de spreiding van regionale voorzieningen.

Rijswijk

Lokaal:

- De toegang tot BW voorzieningen. Hierbij zal ingezet worden op preventie en het toeleiden naar voorliggende voorzieningen in de gemeente;
- Bestaand aanbod ook openstellen voor deze doelgroep. Met name als het gaat om begeleiding heeft met nu ook 24/7 ingekocht. Er wordt nagegaan of dit aansluit op deze doelgroep;
- Het creëren van een 2-tal noodbedden (hierbij gaat men uit van aansluiting op een reeds bestaande voorziening);
- Mogelijkheden voor wonen met begeleiding als tussenstap voor het zelfstandig wonen.

Regionaal:

- De huidige voorzieningen in het kader van MO;
- Specifieke voorzieningen waarvoor een bepaald volume nodig is. Voorbeelden hiervan zijn voorzieningen voor mensen met het syndroom van Korsakov, natte voorzieningen, ernstige

(multi) problematiek. Dit kan ook in Rijswijk in het kader van de spreiding van regionale voorzieningen.

Wassenaar

Lokaal:

- De toegang tot BW voorzieningen. Hierbij zal ingezet worden op preventie en het toeleiden naar voorliggende voorzieningen in de gemeente;
- Bestaand aanbod ook openstellen voor deze doelgroep;
- Het onderzoeken van mogelijkheden voor wonen met begeleiding (beschermd thuis) als tussenstap voor het zelfstandig wonen.

Regionaal:

- De huidige voorzieningen in het kader van MO;
- Specifieke voorzieningen waarvoor een bepaald volume nodig is. Voorbeelden hiervan zijn voorzieningen voor mensen met het syndroom van Korsakov, natte voorzieningen, ernstige (multi) problematiek. In het kader van de spreiding van regionale voorzieningen kan dit mogelijk ook in Wassenaar,

Zoetermeer

Lokaal:

- De volledige toegang, met als doel meer sturing op de oplossingsrichting voor zowel MO als BW;
- Het creëren van BW en MO-voorzieningen. Hierbij ligt het accent op de doelgroep jongeren met LVB en/of autisme;
- Mogelijkheden voor wonen met begeleiding als tussenstap voor het zelfstandig wonen;
- Een lokale voorziening in het kader van MO.

Regionaal:

- Specifieke voorzieningen waarvoor een bepaald volume nodig is. Voorbeelden hiervan zijn voorzieningen voor mensen met het syndroom van Korsakov, natte voorzieningen, ernstige (multi) problematiek. Dit kan ook in Zoetermeer waarbij andere gemeenten dan plaatsen in kunnen kopen.

Bijlage 2 Tijdsplan

	2019			2020						2021				
	Nov	Dec	Jan	Febr	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
5.1 De positie van Maatschappelijke Opvang in de regio														
5.2 Welke afspraken dienen te worden gemaakt over de toegang														
5.3 Verkrijgen van inzicht in de doelgroep BW														
Verzamelen landelijke ontwikkelingen														
Afstemming met aanbieders														
Afstemming met cliënten														
5.4 Verkrijgen van inzicht in het lokale aanbod in relatie tot het regionale aanbod														
Verzamelen lokale voorzieningen														
Lokale beeldvorming en keuzes														
Vertaling naar regionale effecten														
5.5 Verkrijgen van inzicht in het aanbod met betrekking tot de wooncomponent														
Verzamelen landelijke ontwikkelingen														
Afstemming met aanbieders														
Afstemming met cliënten														
Vertaling effecten voor bestaande voorzieningen														
5.6 Komen tot afspraken met woningcorporaties														
Inzicht in lokale afspraken														
Lokale behoeften														
Regionale behoeften														
5.7 Komen tot afspraken met aanbieders														
5.8 Vertaling naar de financiële effecten														
5.9 Komen tot het formuleren van de wijze van inkopen														
5.10 Hoe de samenwerking tussen gemeenten verder in te vullen														
Vertaling naar de uitvoering														
Afstemming met cliënten														
Afstemming met aanbieders														
Opstellen beleidsvisie BW/MO op regionaal niveau														
Besluitvorming in de colleges														
Besluitvorming in de raden														
Definiëren pilots														
Uitvoering pilots														
Evaluatie pilots														
Opstellen aanbestedingsdocumenten														
Publicatie en beoordeling														
Implementatie														
besluitvorming														

Datum: dinsdag 3 maart 2020
Aan: De leden van de gemeenteraad
Onderwerp: Toelichting Regionaal uitvoeringsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Terugblik

Met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 kregen gemeenten een bredere verantwoordelijkheid, met daarbij de ondersteuning in de vorm van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (MO). Om deze ondersteuning goed en uniform te realiseren hebben de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Zoetermeer en Wassenaar in 2017 de regionale beleidsvisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2018-2020 opgesteld.

Om de ondersteuning in de vorm van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang goed uit te voeren hebben de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer Rijswijk en Wassenaar samenwerkingsafspraken vastgelegd in een convenant. Waarbij Den Haag als centrumgemeente voor de zorgregio verantwoordelijk is voor cliënten Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang en de bijbehorende financiële middelen ontvangt. Dit convenant liep op 31 december 2019 af. Om de regionale samenwerking en continuïteit van ondersteuning voor de cliënten te borgen is het convenant verlengd voor de periode 2020-2021.

In de in 2017 vastgestelde regionale beleidsvisie "Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang" 2018-2020 hebben de gemeenten afgesproken in ieder geval tot 2020 samen te werken aan de doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

Bij het opstellen van de beleidsvisie was het uitgangspunt dat in 2020 de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang zou worden door-gedecentraliseerd van de centrumgemeente, in het geval van Wassenaar de gemeente Den Haag, naar de individuele gemeenten. In de afgelopen periode is door het Rijk besloten dat de door-decentralisatie van Beschermd Wonen plaats zal vinden per 2022 met een ingroeipad van 10 jaar en Maatschappelijke Opvang, mede afhankelijk van de ervaringen met Beschermd Wonen, mogelijk in 2026.

Het uitstellen van de doordecentralisatie geeft gemeenten de tijd om in de komende periode een aantal zaken op het gebied van Beschermd Wonen verder uit te werken én ook te kijken naar verdere innovatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. In het uitvoeringsplan wordt ingegaan op de huidige stand van zaken, de doelstellingen en de acties die nodig zijn om als gemeenten klaar te zijn voor de door-decentralisatie van Beschermd Wonen in 2022.¹ In deze toelichting worden de highlights uit dit uitvoeringsplan toegelicht en wat dit betekent voor de gemeente Wassenaar.

Wat is er de afgelopen 2 jaar gedaan

- De toegang voor Beschermd Wonen is overgenomen van de aanbieders en ligt nu bij de gemeente Den Haag. Afgesproken is dat de lokale consulent aansluit bij het beoordelingsgesprek om zo een integrale beoordeling te borgen en lokale aansluiting te garanderen. Het is nu ook mogelijk om een indicatie voor begeleiding te krijgen in plaats van een intramurale indicatie.

¹ Verdere uitwerking van MO wordt op een later te bepalen moment opgepakt, wanneer meer duidelijkheid is op landelijk niveau over een eventuele doordecentralisatie van MO in 2026.

- Externe dagbesteding is in 2018 opgenomen in het bestaande maatwerkarrangement (MWA). Hierdoor is een beter inzicht gekregen in de daadwerkelijke ondersteuningsbehoefte van de cliënt. Vanaf 2020 is de begeleiding en dagbesteding voor cliënten Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang voor de hele regio opgenomen in een integraal ondersteuningsmodel (MWA 2020).
- De wachtlijsten zijn aangepakt door o.a. het vormgeven van wachtlijstbeheer en het zover als mogelijk afbouwen van de wachtlijsten.
- Het cliëntbelang is voortgezet op het niveau van beleid. De regionale cliëntenklankbordgroep behoudt zijn regionale functie waarbij, naast Den Haag, ook Leidschendam-Voorburg namens de regio is aangesloten.
- Er wordt gewerkt aan een inventarisatie naar waar cliënten vandaan komen (instroomanalyse) en waar zij gaan wonen (bij familie, in de herkomstgemeente etc.) bij uitstroom (uitstroomanalyse).
- In regionaal verband worden afspraken gemaakt met woningbouwcorporaties.

Visie

In 2015 heeft de commissie Toekomst Beschermd Wonen onder voorzitterschap van Erik Dannenberg op verzoek van de VNG een advies uitgebracht over de toekomst van Beschermd Wonen. Dit advies is door het rijk overgenomen en heeft als uitgangspunt dat mensen 'zelfstandig wonen, tenzij...' waarbij het aanbod aan mensen in de toekomst meer moet bestaan uit 'van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis'.

Deze in het rapport genoemde uitgangspunten en adviezen zijn nog steeds de pijlers van de visie van de gemeenten in de regio. Deze visie is inmiddels op basis van vernieuwde inzichten als volgt geconcretiseerd.

De gemeenten gaan zelfstandig en gezamenlijk invulling geven aan de doelstelling dat mensen zoveel mogelijk deel uitmaken van het gewone maatschappelijk verkeer op basis van een integrale benadering van wonen, sociaal netwerk en arbeid, de zg. levensbrede benadering. Hierbij wordt primair ingezet op preventie en een ondersteuningsaanbod dat, wanneer nodig, dichtbij aanwezig is.

Lokale invulling Beschermd Wonen:

De gemeenten, waaronder Wassenaar, willen lokaal inzetten op preventie, zodat mensen zo lang als mogelijk zelfstandig kunnen (blijven) wonen. Om dit te realiseren worden lokale voorzieningen gecreëerd (zoals bijvoorbeeld de buurtcirkel waarvan de eerste positieve effecten al merkbaar zijn), dan wel uitgebreid voor de doelgroep Beschermd Wonen. Gemeenten gaan lokaal invulling geven aan de toegang tot voorzieningen. Hierbij wordt gekeken naar de levensbrede ondersteuningsstructuur. Een belangrijke onderdeel van de opgave is dat er genoeg beschikbare en betaalbare woningen zijn voor deze doelgroep.

Regionaal invulling beschermd Wonen:

Gemeenten borgen de benodigde kennis en kunde en de uitwisseling hiervan. Zij maken afspraken over de wijze van toeleiding naar regionale voorzieningen, wachtlijstbeheer van de regionale voorzieningen en de invulling van deze regionale voorzieningen.

Doelgroep

Afgelopen periode is een eerste aanzet gedaan om inzicht te verkrijgen in de doelgroep van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in de regio. De eerste cijfers treft u hieronder aan.

Cijfers Beschermd Wonen

Tabel 1: Aantal plekken en kosten

Categorie	Aantal aanbieders	Product	Aantal plekken totaal	Aantal locaties	Subsidie 2019 in mln
Kernaanbieders BW	6	Intramurale plekken	1007	93	€ 52,5
Kernaanbieders BW	5	Dagbesteding intramuraal	323		€ 2,9
Kernaanbieders BW	3	Dagbesteding extramuraal regio	56		€ 0,6
Kernaanbieders BW	4	Pakket instelling	29	4	€ 0,9
Sectorvreemde aanbieders	12	Intramurale plekken	72	12	€ 3,4
Sectorvreemde aanbieders	6	Dagbesteding sectorvreemd	46	6	€ 0,2
PGB		Thuiswonend	275		€ 7,0
Totaal			1808		€ 67,5

Deze plekken zijn in 2019 vastgesteld op aantallen zoals opgenomen in de subsidie welke door Den Haag verleend wordt aan de aanbieders.² Er wordt een onderscheid gemaakt tussen kernaanbieders Beschermd Wonen (werken vanuit de subsidie) en sectorvreemde aanbieders die wel inwoners met een Beschermd Wonen-indicatie huisvesten, die daar verblijven wegens andere problematiek.

In totaal zijn er 1354 plekken Beschermd Wonen, bestaande uit:

- Kernaanbieders Beschermd Wonen : intramurale plekken 1007
- Sectorvreemde aanbieders: intramurale plekken 72
- Persoonsgebonden budget gefinancierd: Thuiswonend plekken 275

In de komende periode wordt gewerkt aan het inzichtelijk maken van het aantal inwoners per gemeente dat gebruik maakt van deze plekken. Vooralsnog lijkt het voor de gemeente Wassenaar om een relatief klein aantal inwoners te gaan. De plekken zijn verdeeld over verschillende aanbieders door de regio heen. Momenteel is er geen locatie Beschermd Wonen in Wassenaar

² Den Haag heeft een nieuwe aanbesteding gedaan voor 2020 waardoor de wijze van financiering gekoppeld is aan de cliënt in plaats van dat de aanbieders een subsidie krijgen voor de plekken. Hierdoor moet het ook makkelijker worden om inzicht te krijgen in de kosten per cliënt en per gemeente.

WachtlIJst Beschermd Wonen

Doordat het wachtlijstbeheer over is gegaan naar de gemeente Den Haag is er meer zicht op het aantal wachtenden. Er wordt ingezet op het afbouwen van de wachtlijst.

Tabel 2: Woonplaats van de cliënten op de wachtlijst per 31-7-2019

Plaats	Aantal	Percentage
Den Haag	178	68%
Leidschendam-Voorburg	22	8%
Rijswijk	4	2%
Wassenaar	4	2%
Zoetermeer	25	10%
Buiten regio	27	10%
Leeg	3	1%
Totaal	263	100%

Er staan momenteel 263 op de wachtlijst Beschermd Wonen. Hieronder vallen ook 23 cliënten die al in een instelling verblijven maar wensen te verhuizen naar een andere instelling. De voorliggende problematiek van inwoners van Wassenaar op de wachtlijst is in 3 gevallen autisme en in 1 geval psychiatrische problematiek. Er is in de regio een behoefte aan plekken Beschermd Wonen voor jongeren en mensen met autisme.

Cijfers Maatschappelijke Opvang

Het aantal verstrekte nachtopvangpassen aan unieke cliënten maakt zichtbaar hoeveel mensen gebruik maken van Maatschappelijke Opvang op jaarbasis.

Tabel 3: Het aantal versterkte nachtopvangpassen aan unieke cliënten

Jaar	Aantal verstrekte nachtopvangpassen aan unieke cliënten
2015	767
2016	997
2017	985
2018	1062
2019 jan t/m april	631

Ook is de verdeling van de herkomst van cliënten met een nachtopvangpas in 2018 bijgehouden. Uit deze tabel blijkt dat in 2018 er 6 inwoners uit Wassenaar een nachtopvangpas hebben verkregen. Deze percentages zijn in lijn met de verdeling van de inwonersaantallen over de regio.

Tabel 4: Verdeling van de herkomst van cliënten met een nachtopvangpas in 2018 over de gemeenten in de regio.

2018	Den Haag	Zoetermeer	Leidschendam-Voorburg	Rijswijk	Wassenaar	
Totaal	691	187	109	69	6	1062
Percentage van het totaal	65%	18%	10%	6%	1%	100%

In onderstaande tabel zijn de percentages uit 2018 geëxtrapoleerd naar het geraamde aantal nachtopvangpassen 2019 (1418). Op basis van deze raming zouden in 2019 er 14 inwoners van Wassenaar gebruik maken van een nachtopvangpas. Uit de definitieve cijfers over 2019 moet blijken of er daadwerkelijk een stijging is.

Tabel 5: totaal aantal cliënten op basis van raming 2019, verdeeld op basis van inwonertal per gemeente

gemeente	Aantal nachtopvangpassen (raming 2019)
Den Haag	922
Leidschendam-Voorburg	142
Rijswijk	85
Wassenaar	14
Zoetermeer	255
	1418

Uit bovenstaande cijfers Maatschappelijke Opvang blijkt dat het aantal daklozen de afgelopen jaren flink is gestegen. Deze stijging is niet alleen te zien in onze regio, maar dit is een landelijk probleem dat de aandacht heeft van het kabinet. In de kamerbrief terugdringen van dakloosheid van 6 december heeft de staatssecretaris van VWS de toezegging gedaan om 17 februari met een aanpak op hoofdlijnen te komen om de dakloosheid terug te dringen.³ Het is nog onduidelijk welke middelen daarvoor beschikbaar komen.

Financieel tijdspad

Momenteel voert gemeente Den Haag Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang uit voor de regio en ontvangt, als centrumgemeente, de middelen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Vanaf 2022 ontvangt Den Haag de historische middelen en elke gemeente, inclusief Den Haag, afzonderlijk de middelen voor nieuwe cliënten gebaseerd op het objectieve verdeelmodel dat momenteel wordt ontwikkeld door het rijk.

In 10 jaar tijd zal de verdeling van de middelen geleidelijk worden omgezet naar de verdeling op basis van het objectieve verdeelmodel. Het is belangrijk om gedurende deze tijd het bestaande aanbod, de rechten, van de cliënt en de continuïteit van de ondersteuning te waarborgen.

Naar verwachting zal in de meircirculaire meer duidelijk komen over welke bedragen elke gemeente gaat krijgen op basis van het objectieve verdeelmodel. Zodra de financiële kaders helder zijn maken gemeenten met elkaar afspraken over de verdeling en inzet van middelen als het gaat om regionale voorzieningen Beschermd Wonen. Uitgangspunt is dat de kosten voor voorzieningen welke door de gemeenten lokaal worden georganiseerd volledig voor rekening van de desbetreffende gemeente zijn.

Toekomstige stappen

De komende periode wordt lokaal en regionaal middels een activiteitenplan gewerkt aan een zo optimaal mogelijk invoering van de doordecentralisatie van Beschermd Wonen in 2022. Deze activiteiten zijn:

- Afspraken over de toegang
- Verkrijgen van inzicht in de doelgroep Beschermd Wonen
- Verkrijgen van inzicht in het lokale aanbod in relatie tot het regionale aanbod
- Verkrijgen van inzicht in de financiële effecten
- Verkrijgen van inzicht in het woningaanbod
- Komen tot afspraken met woningcorporaties
- Komen tot afspraken met aanbieders

³ Kamerbrief terugdringen dakloosheid, kenmerk 1623786-199671-DMO

- Komen tot het formuleren van de wijze van inkopen
- Hoe de samenwerking tussen gemeenten verder in te vullen

Uiteraard wordt u als raad op de hoogte gesteld van relevante ontwikkelingen wat betreft de verdere doordecentralisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.